

CONTABILITATEA ÎN CADRUL SISTEMULUI INFORMAȚIONAL MODERN

Drd., Maia GRÎU

*Academia de Studii Economice a Moldovei, bd. Bănulescu-Bodoni 61,
Chișinău, Republica Moldova, MD-2005, + 373 22 40-27-09, www.ase.md*

Abstract

In the use of complex data we can't speak about an increase of informational quality for accounting (if the basic principles are respected, the valence of information remain the same), but it's a better utilization in the entire informational system. For reaching this major purpose in the context of using the calculate technique, is necessary a joint purpose of the theoreticians and the specialists in practice for a perfection of the accountant theory, the correct adaptation of these at the conditions and needs impose at a microeconomic level.

Key words: *accountancy, information system, informational system, users, decisions.*

JEL CLASSIFICATION: M 41

Introducere.

În plan microeconomic, în cadrul sistemului informațional economic, majoritatea covârșitoare a informațiilor sunt colectate, prelucrate și vehiculate pe suporturi purtători de informații și care formează ceea ce denumim în mod obișnuit sistemul de evidență al entității, sistem divizat în trei componente, și anume: sistemul de evidență tehnico operativă, sistemul de evidență contabil și sistemul statistic.

Contabilitatea este, în general, prezentată ca un instrument de măsură a rezultatului, mijloc de apreciere a situație patrimoniale și, în consecință, instrument de gestiune și de calcul economic. Contabilitatea deține astfel și poate fi, în același timp, o funcție a unității patrimoniale, deoarece vizează acreditarea ideii unei „bune gestiuni” din partea conducerii.

Abordarea finalităților contabilității constă în examinarea rolului său în funcție de efecte, rezultate sau consecințe. În acest context, în întreaga lume se recunoaște că evoluția contemporană a accentuat finalitatea socială a contabilității, deoarece rezultatele și situația patrimonială unității interesează un ansamblu vast de entități, fiecare dintre ei prezentând exigențe diferite [1].

Cu toate avantajele pe care le prezintă contabilitatea, se poate aprecia că nu este adaptată pentru a răspunde noilor nevoi de informații născute din complexitatea structurilor economice și juridice contemporane. Ea este destinată descrierii trecutului, chiar dacă, în evaluarea anumitor valori, se ține cont de perspectivele entității pe termen scurt și mediu (deprecieri de stocuri, amortizare degresivă etc.). Apoi, are ca scop tratarea operațiilor trecute în vederea determinării unui rezultat fără a se analiza modul și condițiile în care a fost obținut.

Altfel spus, anumite caracteristici esențiale ale activității nu intră în sfera de preocupare al contabilității. Ea nu clarifică natura și calitatea produselor, eficiența comercială, performanțele tehnice ale capacităților de producție, productivitatea muncii etc. Aceste tipuri de cunoștințe necesită date fizice pe care contabilitatea le ignoră total.

Pentru toate aceste motivații, contabilitatea rămâne o bază, desigur indispensabilă, dar limitată ca instrument de gestiune, atât în spațiu, cât și în timp. Toate proiectele viitoare, toate previziunile necesită o analiză a trecutului, pe care contabilitatea o va permite, dar niciodată nu va putea atenționa asupra a ceea ce se poate face. Acest aspect explică necesitatea cercetării și dezvoltării unor instrumente complementare, cum ar fi statistica, econometria etc.

Unitatea economică din zilele noastre are forme multiple de organizare și cunoaște frecvente distorsiuni între unitatea economică și entitatea juridică la care se referă cadrul general al sistemului contabil. Apar astfel noi orizonturi ale sistemului contabil care vizează: aprecierea capacității

beneficiare a entității; controlul intern al conturilor; reflectarea relațiilor entității cu mediul ei social și economic; difuzarea elementelor previzionale; extinderea contabilității în afara entității, servind unor grupuri de interese diverse.

Mediul informatizat în care își desfășoară astăzi activitatea orice entitate influențează în mod continuu munca contabililor, prin faptul ca el creează noi oportunități și noi riscuri, reguli suplimentare în ceea ce privește securitatea și corectitudinea. Creșterea complexității sistemelor, cât și volumul mare al operațiilor economice înregistrate în prezent au condus la înlocuirea cu o frecvență accelerată a tehnicilor de contabilitate clasice, „manuale”, cu tehnici moderne, asistate de calculator.

În orice entitate, organizarea fluxului informațional financiar-contabil reprezintă unul dintre factorii cheie pentru asigurarea unui proces managerial eficient și satisfacerea necesităților informaționale ale utilizatorilor interesați de situația financiară a acesteia. Prin urmare, cererea de informație contabilă, în timp real, a impus dezvoltarea și implementarea unor sisteme informatice permanente care să răspundă solicitărilor informaționale ale utilizatorilor situațiilor financiare.

De remarcat că, sistemele informatice contabile conferă datelor siguranță și corectitudine. Totodată, trebuie făcută precizarea că, în cazul în care tehnologiile informaționale nu sunt fiabile, adică există erori de programare sau de modelare, impactul asupra sistemului informatic contabil și entității poate fi cu urmări extrem de grave, cum sunt: pierderea de date, întârzierea operării, rezultate și rapoarte eronate, informații incomplete, pierderea încrederii clienților, întârzierea livrării comenzilor, incidente cu banca, atragerea de penalizări și amenzi din partea autorităților pentru transmiterea de date incorecte sau întârzierea transmiterii dărilor de seamă la timp, depășirea termenelor scadente de plată a furnizorilor etc.

Rezultate și discuții

Evidența contabilă reprezintă o componentă importantă în sistemul informațional al agentului economic. Prin maniera sa de prelucrare a datelor, contabilitatea oferă informații exacte privind existența și mișcarea elementelor patrimoniale, prezentând, sub formă sintetică, rezultatele activității desfășurate.

Suportul puterii de informare al contabilității este dat de cuprinderea în prelucrare a tuturor operațiilor economico-financiare ce au loc în unitatea patrimonială. Se poate aprecia că forța de informare de care dispune contabilitatea, datorită prelucrării unui volum imens de date, a concepției și a logicii de înregistrare, face din aceasta o componentă de bază ce contribuie la desfășurarea în condiții optime a activității agentului economic.

Cu toate acestea, nu întotdeauna sunt valorificate valențele de informare ale contabilității și aceasta în primul rând datorită volumului de muncă necesar. În contextul prelucrării manuale, multe dintre valențele de informare ale contabilității rămân nevalorificate din cauza faptului că întârzierile în prelucrarea unui volum mare de date face ca informațiile obținute să depășească termenul optim, astfel că eficiența lor este mică sau fără valoare decizională.

Progresele remarcabile pe linia construcției și programării calculatoarelor electronice apar ca o soluție valoroasă în preocuparea valorificării, în toată complexitatea lor, a valențelor de informare ale contabilității [2, p.68].

În prezent în țara noastră, asistăm la schimbări importante atât în ceea ce privește contabilitatea, cât și informatica. Trecerea la noul sistem contabil ce răspunde cerințelor economiei de piață, necesității armonizării contabilității pe plan mondial, reprezintă direcția majoră ce a vizat și vizează perfecționarea contabilității.

În plus, s-au înregistrat progrese în ceea ce privește utilizarea tehnicii de calcul pentru prelucrarea datelor. Lucrul în rețele de calculatoare, simplificarea activității de programare, apelarea la sistemele de gestiune a bazelor de date, asigurarea unui dialog firesc cu utilizatorul, sporirea puterii de validare a datelor, utilizarea sistemelor expert sunt doar câteva dintre aspectele ce caracterizează progresele în ceea ce privește tehnica de calcul. Și aici se poate adăuga faptul că, prin modul de oferire a produselor informatice (dialog „prietenos”), prin cursurile apărute la un nivel

accesibil de înțelegere, a sporit interesul pentru informatică, nu numai din partea celor ce se ocupă direct, ci și din partea utilizatorilor.

Din cele relatate se poate aprecia că sunt create condițiile de apelare în mai mare măsură la tehnica de calcul în prelucrarea datelor contabile, cu implicații favorabile în bunul mers al activității unităților economice. În situația în care sunt create condițiile pentru o mai bună utilizare a tehnicii moderne de calcul în contabilitate, apare ca firească întrebarea: care sunt aspectele esențiale de care să se țină seama în viitor pentru o integrare mai bună a contabilității la economia cunoașterii?

În primul rând trebuie să se considere contabilitatea ca o sursă puternică de informare, și nu ca o modalitate de a prelucra date în scopul urmăririi existenței și mișcării elementelor patrimoniale, având în vedere întocmirea lucrărilor de sinteză și cerința de a răspunde necesităților de control.

De asemenea trebuie să se țină seamă de faptul că contabilitatea ocupă un loc important în cadrul informațional al entității, însă ea nu trebuie văzută ca un scop în sine, ci ca o componentă majoră în asigurarea bunului mers al agentului economic.

Prin valorificarea complexă a datelor contabilității se poate contribui la o desfășurare optimă a activității de producție, de desfacere, la asigurarea unei concordanțe între mărfurile oferite și cerințele pieței; la asigurarea unei utilizări eficiente a capacităților de producție și a forței de muncă etc. Altfel spus, valorificarea complexă a datelor contabilității contribuie substanțial la fundamentarea deciziilor de conducere în scopul asigurării unei activități eficiente.

Din cele relatate s-a desprins ideea că prin contabilitate se asigură o bază puternică de informare datorită faptului că prin specificul ei preia la intrare toate operațiunile economico-financiare ce au avut loc într-o unitate economică.

După părerea noastră, în preocuparea de utilizare complexă a datelor contabilității, *nu se poate vorbi de o creștere a valențelor de informare ale contabilității* (dacă sunt respectate principiile de bază ale contabilității, valențele de informare ale contabilității rămân aceleași) *ci de o valorificare mai bună a acestor valențe informaționale.*

Pentru a atinge acest țel major de a se remarca mai bine valențele de informare ale contabilității în contextul utilizării tehnicii de calcul actuale, este necesar a se avea în vedere mai multe aspecte, dintre care enumerăm:

- ✓ codificarea optimă a datelor care să asigure o prelucrare complexă a acestora în concordanță cu cerințele de informare;
- ✓ dotarea cu tehnică de calcul care să permită prelucrarea datelor de la sursă, prelucrarea multilaterală a acestora și oferirea informațiilor direct celor interesați, în cadrul unui dialog accesibil;
- ✓ asigurarea unui sistem de arhivare a datelor pentru a constitui permanent baza de comparație în scopul depistării unor tendințe în desfășurarea activității;
- ✓ adâncirea evidenței analitice, pe considerentul că volumul mare de prelucrare este compensat de viteza sporită de prelucrare electronică a datelor;
- ✓ întocmirea „la cerere”, în scopul informării interne, a unor lucrări care prin tradiție se întocmeau și se întocmesc numai la anumite perioade (semestrial, anual);
- ✓ cuprinderea în produsele informatice a unor programe puternice de validare a datelor pentru a da garanția exactității informațiilor oferite la un moment dat; cuprinderea în programele de prelucrare a unor rutine care să asigure un număr însemnat de calcule de analiză a eficienței economice și, în funcție de cerințe să fie apelate;
- ✓ existența permanentă a preocupării pentru o prelucrare în timp real, servind astfel pentru luarea unor decizii mai bune.

Posibilitatea de prelucrare complexă a datelor, în conexiunea lor firească, după părerea noastră, nu deranjează cu nimic ideea organizării contabilității în dublu circuit: contabilitatea financiară și contabilitatea internă de gestiune. Organizarea contabilității în dublu circuit reprezintă un punct de sprijin în definirea variantelor de prelucrare și respectiv în asigurarea criteriilor de grupare a datelor supuse prelucrării [4, p.136]. Această concepție de organizare a contabilității în

două circuite nu este de natură a le distanța, ci a răspunde anumitor cerințe de informare atât în interiorul entității, cât și în afara ei.

Pentru ca informațiile oferite de contabilitate să-și atingă scopul, și anume să permită redarea unei imagini fidele a patrimoniului, a situației financiare, a rezultatelor unității economice, și, în același timp, să ofere operativ informații care să contribuie la asigurarea unei activități eficiente, este necesar ca informarea să fie asigurată în timp real, lucru posibil în condițiile utilizării tehnicii de calcul actuale. Acest aspect al informării în timp real este urmărit mai mult de disciplinele tehnice și uneori este apelat și în vorbirea curentă, sub înțelesul de informare imediată, în secunde sau fracțiuni de secunde.

Informarea în timp real credem că trebuie tratată și în cadrul disciplinelor economice, inclusiv în contabilitate. Contabilitatea în timp real înseamnă informarea în acea perioadă care să permită cunoașterea realității în timp optim pentru luarea deciziilor adecvate [3, p.89].

În cazul prelucrării manuale a datelor, oferirea de informații în timp real nu întotdeauna poate fi îndeplinită. În acest fel se poate explica întârzierile în întocmirea unor lucrări și în special în domeniul evidenței analitice, cu implicații de rigoare privind urmărirea bunei gospodării a patrimoniului entității.

Trebuie însă remarcat că neîndeplinirea concretă de către contabilitate a unor cerințe de informare nu se regăsește în concepția ei ca sistem, în logica înregistrărilor contabile, ci în imposibilitatea atingerii tuturor valențelor de care ea dispune din cauza volumului de muncă și deci imposibilitatea ca în anumite situații să asigure informarea în timp real. În acest context trebuie subliniat că prin folosirea tehnicii de calcul se dă răspunsul favorabil la această problemă.

Așadar, scopul, misiunea contabilității se păstrează și în condițiile folosirii tehnicii de calcul actuale, dar sunt create facilitățile de remarcare a tuturor valențelor de informare ale contabilității, cu implicații favorabile în gestionarea corespunzătoare a patrimoniului și în determinarea rezultatelor.

Prelucrarea manuală și cea automată a datelor apar ca alternative în „ținerea” contabilității, în funcție de progresul tehnic la un moment dat. Apelarea la tehnica de calcul în prelucrarea datelor și armonizarea contabilității pe plan mondial fac parte din marile tendințe de perfecționare a contabilității [4, p.112]. Utilizarea produselor informatice în domeniul contabilității presupune optarea pentru una din variantele: realizarea de produse informatice prin efort propriu la comandă, în funcție de specificul prelucrărilor; procurarea de produse informatice generalizabile pregătite de unități specializate.

Alegerea uneia sau alteia din aceste variante trebuie să fie la latitudinea entității, în funcție de criteriile de eficiență. Recomandăm, totuși, ca pentru prelucrările cu caracter de generalitate să se apeleze la produsele informatice deja pregătite. În cadrul acestora, se înscriu prelucrările din cadrul contabilității financiare.

Indiferent de modalitatea de obținere a produselor informatice, utilizatorul trebuie să manifeste toată exigența pentru calitatea acestora. Lipsa de exigență în procurarea produselor informatice nu se manifestă negativ, cu precădere, în prețul plătit la achiziționare, ci în neajunsurile ce pot apărea pe parcursul exploatării, cum ar fi: apariția unor erori de prelucrare și de aici cerința de a se apela, în paralel, la unele prelucrări manuale; nerealizarea unui dialog firesc între om și calculator; imposibilitatea adaptării produsului informatic la unele modificări în prelucrarea datelor financiar-contabile; lipsa posibilității utilizării datelor contabile în informări operative; nerespectarea cerințelor de conținut a unor documente sau lucrări contabile etc.

În scopul protejării utilizatorului de unele surprize în procesul de prelucrare automată a datelor, remarcăm câteva aspecte de care este necesar să se țină seama la procurarea de produse informatice. Pentru aprecierea calității unui produs informatic, este necesară cunoașterea în profunzime a aceluși produs, a tuturor facilităților de lucru. Într-o analiză rapidă a unui produs informatic, nu se poate urmări decât faptul că acel produs permite obținerea tuturor situațiilor dorite. Acest lucru ne poate duce la concluzia că produsul informatic răspunde cerințelor utilizatorului. Este

posibil ca această primă concluzie să nu ne dea garanția unui produs informatic bun. Cauza o reprezintă lipsa programelor de validare, programe care solicită la cât mai multe verificări datele de intrare.

De exemplu, corespondența între conturi poate fi un criteriu de acceptare sau respingere de către calculator a unei înregistrări contabile, bineînțeles cu atașarea explicației respective. Exemple de validare a datelor pot fi numeroase: cuprinderea datelor în cadrul unor limite; folosirea cifrelor de control; corespondența între simbol și denumire; corelația între datele parțiale și totale; corelația între diferiți indicatori la lucrările de sinteză etc.

În acest sens, utilizatorul trebuie să aprecieze în ce proporție datele supuse prelucrării sunt verificate prin programele de validare. De asemenea, este necesar să se constate dacă noi solicitări de validare de date pot fi încadrate în produsul program deja elaborat.

Descentralizarea folosirii tehnicii de calcul, extinderea informaticii distribuite, deci apropierea tehnicii de calcul de utilizator, trebuie să fie însoțită și de o apropiere din punct de vedere al accesibilității. În acest sens, este necesar a se urmări dacă succesiunea de meniuri permite utilizatorului, cu un minim de efort, să deruleze toate etapele de prelucrare a datelor. De asemenea, este util de urmărit dacă sunt posibile lămuriri suplimentare în urma apelării unor comenzi de ajutor (explicații suplimentare). Tot în cadrul acestui aspect se poate urmări modul cum sunt tratate erorile de prelucrare, dacă în acest sens se dau explicațiile necesare.

Este cunoscut faptul că la elaborarea proiectelor de prelucrare automată a datelor se impun unele adaptări ale situațiilor la cerințele echipamentelor de calcul. În acest sens, este necesar a se urmări ca aceste modificări să fie numai de formă, nu și de conținut.

În general, la analiza variantelor de prelucrare automată a datelor, se urmărește, în principal, dacă sunt obținute toate situațiile periodice necesare. Date fiind facilitățile multiple ale echipamentelor de calcul și, în același timp, cerințele valorificării informațiilor financiar-contabile în procesul de conducere, la analiza calității produselor informatice este util a se urmări posibilitățile de informare operativă, într-un dialog firesc cu calculatorul. Altfel spus, este necesar de urmărit cum sunt reliefate și valorificate facilitățile de informare ale contabilității, ca urmare a vitezei de lucru a calculatoarelor electronice, posibilități de detaliere a informațiilor, precum și a prezenței dispozitivelor de afișare la locul unde se iau decizii.

Un aspect important în aprecierea calității unui produs informatic este și acela al posibilității asigurării informării în timp real, adică informarea într-un termen care să permită elaborarea corespunzătoare a deciziilor necesare. Produsele informatice sunt concepute, de regulă, să răspundă cerințelor prelucrării la un moment dat. Date fiind unele modificări în procesul de prelucrare a datelor, determinate de schimbarea metodologiei de calcul a unor indicatori, de unele precizări legislative etc., este util a se urmări în ce măsură produsul informatic poate fi adaptat la noile cerințe.

Elaborarea unor produse informatice pentru prelucrări complexe, cum sunt și cele din domeniul contabilității, poate determina existența unor vicii ascunse, ce se pot manifesta pe anumite ramuri de prelucrare insuficient testate. De aceea este util ca la procurarea produselor informatice să se precizeze cine răspunde de aceste vicii, nedepistate la recepție. În acest context, este necesar a se depista posibilitatea păstrării unui produs martor atât la beneficiar, cât și la furnizor.

CONCLUZII

Tehnologiile informaționale de azi oferă contabililor posibilitatea de a comunica cu alți parteneri din domeniul contabilității prin intermediul rețelelor de socializare cum ar fi: Skype, Messenger, ISQ, Facebook etc. Aceste facilități sunt utilizate deoarece comunicarea este gratuită, comodă, rapidă, accesibilă permițând și vizualizări video de pe calculatorul de lucru utilizând o cameră cu microfon incorporată și o conexiune de bună calitate la Internet.

Descentralizarea utilizării tehnicii de calcul, precum și sporirea gradului de accesibilitate oferă o mulțime de avantaje pentru procesul de prelucrare a datelor.

Printre beneficiile ce pot fi obținute în urma implementării tehnologiilor informaționale în activitatea contabilă menționăm: reducerea timpului pentru închiderea lunii, reducerea timpului pentru închiderea trimestrului, reducerea timpului pentru închiderea conturilor anuale, reducerea timpului pentru procesarea tranzacțiilor (timpul de introducere a datelor), îmbunătățirea calității rapoartelor, îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor, reducerea numărului de angajați ai departamentului contabilitate, creșterea flexibilității procesării informației, creșterea integrării aplicațiilor de contabilitate, obținerea informației contabile mai rapid, obținerea de informații de încredere etc.

Efectele utilizării tehnologiilor informaționale sunt: creșterea vitezei de prelucrare a datelor; majorarea productivității muncii personalului; reducerea numărului erorilor comise la elaborarea documentelor, erorilor de calcul și de editare; diminuarea costurilor privind întreținerea personalului – retribuțiile; efectuarea automată a diagnosticului financiar și interpretării rezultatelor.

În același timp, pot apărea și unele dezavantaje printre care menționăm: virusarea produselor informatice, distrugerea unor fișiere, intervenții neautorizate și, uneori, cu rea credință, în structura unor componente ale produselor informatice. În recepția produselor informatice și deci la aprecierea calității acestora, este util a se urmări cum se pot înlătura astfel de neajunsuri și cum se pot preciza răspunsurile celor două părți: beneficiar și furnizor. Exploatarea corectă a unui produs informatic presupune cunoașterea acestuia în profunzime.

De aceea, la procurarea unui produs informatic, este necesar a se urmări dacă se organizează cursuri de pregătire, dacă se dispune de material multiplicat sau documentație adecvată. Este de reținut faptul că neajunsurile unui produs informatic procurat fără o cercetare atentă a acestuia se manifestă în procesul de exploatare și, de regulă, efectele nefavorabile depășesc cu mult cheltuielile de procurare.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea contabilității. nr. 113-XVI din 27.04.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.06.2007, nr.90-93/399.
2. FELEAGĂ N., IONAȘCU I. Tratat de contabilitate financiară. București: Editura Economică, , 2008, vol.1
3. OPREA, C., CĂLIN, C. Contabilitatea managerială. București: Tribuna Economică, 2007. 322 p.
4. TABĂRĂ, N. Modernizarea contabilității și controlului de gestiune. Iași: Ed. TipoMoldova, 2006. 408 p.